Sámi allaskuvla

Fágaplána

Sámegiela variašuvdna ja didaktihkka

VSÁM-1101

15 oahppočuoggá

Dutkan- ja oahppostivrra jođiheaddji dohkkehan mearrádusnotáhtain 29.10.2026, dutkan- ja oahppostivrra ášši DOS 26/18 vuođul (Public áššenr. 26/01363).

1. Oahpu namma

Sámegillii: Sámegiela variašuvdna ja didaktihkka
Dárogillii: Samisk språkmangfold og didaktikk
Eaŋgalasgillii: Sámi language diversity and didactics

2. Oppalaš dieđut oahpu birra

Oahpu koda: VSÁM-1101

Dássi: Bachelordássi

Viidodat: 15 oahppočuoggá

Galli lohkanbaji badjel: 1

Oahpu lágideapmi: Neahttadoarjjaoahpahus, mearkkaša oahppu lágiduvvo sihke fysalaš deaivvademiid, neahttadeaivvademiid ja hárjehallama bokte.

Fágalaš latnjalasvuohta: Oahppoovttadagas lea 15 oahppočuoggá fágalaš latnjalasvuohta dáiguin vuođđoskuvlaoahpaheaddjeoahpuid sámegiela fágaiguin:
SAM-1100 Lohkan- ja čállinoahpahus giellaoahppa mánáid- ja nuoraidgirjjálašvuohta
SAM-1101 Lohkama čállima ja njálmmálaš gálggaid ovdánahttin
SAM-2101 Giellavariašuvnnat servodagas ja čiekŋudeaddji lohkandáidu

3. Oahpu gullevašvuohta

Oahppu fállojuvvo válljenmuni oassin eará oahpaheaddjeoahppoásahusaid studeanttaide. Dat fállojuvvo studeanttaide geain lea aktiivvalaš oahppovuoigatvuohta vuođđoskuvlaoahpaheaddjeoahpuin eará oahppoásahusain.

4. Sisabeassangáibádusat

Aktiivvalaš oahppovuoigatvuohta vuođđoskuvlaoahpaheaddjeoahpu 1-7 ja vuođđoskuvlaoahpaheaddjeoahpu 5-10 masteroahpuin eará oahppoásahusain, ja sámegiella.

Sámegiela gáibádusa sáhttá deavdit čuovvovaš vugiid mielde: Norgga joatkkaskuvllas sámegiella 1. dahje 2. giellan 2, Suoma logahagas eatnigielladutkkus dahje lohkan sámegiela vierrogiellan ja Ruoŧa gymnásas eatnigiellan (modersmål 200 čuoggá) dahje ođđaáigásaš giellan (moderna språk 200–300 čuoggá) dahje vástideaddji sámegieloahppu doaibmi njuolggadusaid mielde. Sámegiela gáibádusa sáhttá maid deavdit sámegiela lohkanbadjeoahpuin, 30 oahppočuoggá, dahje vástideaddji

oahpuin dahje ceavzit giellageahččaleami maid Sámi allaskuvla lágida. Jus lea eahpesihkarvuohta man dási gelbbolašvuohta ohccis lea, de áššii ovddiduvvo fágalaš árvvoštallamii ja meannuduvvo dán vuođul.

5. Oahpahus- ja eksámengiella

Oahpahus- ja eksámengiella lea davvisámegiella.

6. Sisdoallu

Sámegiela variašuvdna, ja didaktihkka deattuha sámegiela suopmaniid ja gielladiliid máŋggabealatvuođa, ja movt dáid áššiid sáhttá vuhtiiváldit oahpahusas. Studeanta oahpásnuvvá davvisámegiela suopmaniidda ja daid gaskavuhtii dálá čállingillii. Studeanta oahppá makkár čanastat iešguđet suopmaniin lea dálá čállingillii, ja makkár vejolaš hástalusat ohppiin sáhttet čuožžilit lohkamis ja čállimis. Studeanta oahpásnuvvá sámegiela iešguđet hállijoavkkuide ja makkár dárbbut sis leat sámegieloahpahusa dáfus (vuosttašgielat, nubbingielat, ođđa hálli). Studeanta oažžu maid vuođđodieđuid sámegiela servodatsaji birra unnitlogugiellan ja máŋggagielalašvuođa iešguđet beliin sihke indiviida ja servodatdásis. Fágadidaktihkka deattuha muđuid lohkanoahppama ja -oahpahusa, ja lohkama ja čállima árvvoštallama. Studeanttat ohppet movt láhčit sámegieloahpahusa gáiddusoahpahusa bokte, sihke vuosttaš- ja nubbingielafágas.

Oahpahusas lea juhkkon čuovvovaš fáttáide:
Gielladilit (10 oč)
Davvisámegiela suopmanat, 3 oč
Máŋggagielatvuohta ja sámegielaid dilli servodagas, 2 oč
Sámegiela oinnolašvuohta, 1 oč
Čállingiela historjá, 1 oč
Gielladikšun ja váldogielaid váikkuhus, 2 oč
Sámi oahpponeavvodilli, 1 oč

Fágadidaktihkka (5 oč)
Sátneráju huksen, 1 oč
Árvvoštallan ja árvvoštallama vuođđodoahpagat, 2 oč
Gáiddusoahpahusdidaktihkka, 1 oč
Nubbingieladidaktihkka, 1 oč

7. Oahppanjoksosat

Diehtu:
Studeanta
- Dovdá sámi giella- ja servodatdiliid makrodásis ja diehtá váldoáššiid sámegiela servodatsaji birra unnitlogugiellan.

- Dovdá máŋggagielalašvuođa váldodoahpagiid
- Dovdá davvisámegiela suopmanerohusaid váldolinjjáid ja beliid mat leat iešguđetláganat davvisámi suopmanguovllus
- Dovdá iešguđetlágan vugiid kártet, árvvoštallat ja bagadallat ohppiid
- Oahpásnuvvá sámegiela fága oahpponeavvuide
- Dovdá gáiddusoahpahusdidaktihka ja iešguđetge ceahkkái heivvolaš digitála oahpahusreaidduid

Máhttu:
Studeanta
- Máhttá čilget davvisámegiela suopmaniid váldoerohusaid ja daid vuhtiiváldit čállin- ja lohkanoahpahusas
- Máhttá čilget suopmana ja ortografiija oktiigullevašvuođa
- Máhttá árvvoštallat ja geavahit releváhta oahpahanvugiid 1.-10. ceahki oahpahusas
- Máhttá bagadallat ohppiid čállimis ja lohkamis vuhtiiválddedettiin oahppi njálmmálaš giela ieŠvuođaid
- Máhttá váldit vuhtii máŋggagielatvuođa hástalusaid sámegiela oahppamis, lohkamis ja čállimis.
- Máhttá árvvoštallat movt riikkaid eanetlogugielat váikkuhit sámegillii
- Máhttá vugiid movt viiddidit ohppiid sátneráju skuvlaoahpahusas, sihke vuosttaš- ja nubbingielas
- Máhttá plánet ja čađahit sámegiela gáiddusoahpahusdiimmuid
- Ipmirda gáiddusoahpahusa erenoamášvuođaid sámegiela perspektiivvas: vuorrováikkuhusas, movttiidahttimis, oahppama doarjjan.

Oppalaš gelbbolašvuohta:
Studeanta
- Máhttá plánet, čađahit ja árvvoštallat sámegieloahpahusa
- Máhttá geavahit oahppoplánaid ja iešguđetlágan oahppobirrasiid, ja plánet, čađahit, heivehit, kártet ja evalueret oahpahusa
- Máhttá iešheanalaččat ja ovttas earáiguin bargat giellaoahpahusa ovddidemiin ja dan evalueremiin
- Dovdá ja lea diđolaš iežas rollas gielalaš rollamodeallan oahpaheaddjeámmáhis
- Lea háhkan nana máhttu sámegielas skuvla- ja oahpahandilis
- Ipmirda sámegiela oinnolašvuođa mearkkašumi sámegielat oahpahusa láhčimii
- Máhttá geavahit ođđa teknologiija oahpahusas
- Máhttá láhčit oahpahusa nu ahte oahppit šaddet oadjebas giellageavaheaddjit ja ovdánahttet iežaset gielalaš identitehta.

8. Oahpahan- ja oahppanvuogit

Oahppoovttadat lágiduvvo deaivvademiid ja neahttaoahpahusa bokte. Lohkanbajis leat 2 fysalaš deaivvadeami. Deaivvademiid gaskkas leat neahttaoahpahus ja iešheanalaš barggut. Logaldallamat, hárjehallamat, webinarat, seminárat, joavkobarggut, oktagaslaš barggut, studeantaovdanbuktimat ja bagadallan leat dábálaš bargovuogit oahpus.

9. Gáibádusat beassat eksámenii

Gáibádussan beassat eksámenii lea:

- 80 % oassálastin buot osiin oahpahusas.
- 2 oktagaslaš čálalaš barggu, okta reflekšuvdnačálus ja okta fágačálus. Goappásge galget leat gaskkal 500-800 sáni
- 1 njálmmálaš ovdanbuktin, oktagaslaččat dahje joavkkus.

10. Eksámen

Eksámen lea njálmmálaš eksámen, mii árvvoštallojuvvo ECTS- árvosátnevuogádaga mielde árvosániiguin A- F. Eksámen čađahuvvo oktagaslaččat.

11. Leago privatisttain vejolaš váldit dan oahpu?

Ii leat.

12. AI geavaheapmi geatnegahtton bargguin ja eksámenis

Studeanta galgá sihke geatnegahtton bargguin ja eksámenis čilget movt lea ávkkástallan AI vástádusas.

13. Kvalitehtasihkkarastin

Čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii ja dasa makkár vejolašvuođat ja geatnegasvuođat studeanttain leat árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta. Studeanttain lea geatnegasvuohta searvat árvvoštallamiidda mat leat oassin kvalitehtasihkkarastinvuogádagas.